

Warszawa, dnia 05-08-2020 r.

MINISTER KLIMATU

DZM-WKSE.050.12.2020.JB
1268729.3895914.3067111

**Pani
Elżbieta Witek
Marszałek Sejmu RP**

Szanowna Pani Marszałek,

w nawiązaniu do otrzymanej interpelacji pana posła Jarosława Rzepy nr 8650 z 13 lipca br. w sprawie wdrożenia Polityki Ekologicznej Państwa na lata 2020-2030, poniżej przedstawiam odpowiedzi na zadane w niej pytania.

1. Jakie działania legislacyjne podejmuje Ministerstwo Klimatu w celu wdrożenia PEP 2030?

„*Polityka ekologiczna państwa 2030 – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej*” (PEP2030) jest dokumentem, który zajmuje bardzo ważne miejsce w hierarchii dokumentów strategicznych i jest punktem odniesienia (wraz z Prawem ochrony środowiska) dla przygotowywanych ustaw (lub ich nowelizacji) oraz rozporządzeń w dziale administracji rządowej – klimat.

PEP2030 stanowi także podstawę do działań wdrożeniowych nie tylko poprzez akty prawne przygotowane na jej podstawie, ale także poprzez określenie w niej priorytetów, kierunków interwencji i celów szczegółowych. Stanowią one fundament tworzenia wielu rodzajów dokumentów, w których są lub będą zawarte plany konkretnych projektów, zadań i działań. Są to między innymi programy w zakresie korzystania ze środków UE w nowej perspektywie finansowej 2021-2027, przede wszystkim Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko i program UE – LIFE. PEP2030 to również podstawa dla innych wielostronnych zagranicznych programów finansowych, np. Mechanizmu Finansowego EOG i Norweskiego Mechanizmu Finansowego (MF EOG i NMF), programów współpracy dwustronnej, programów ochrony środowiska województw (opiniowanych przez Ministra Klimatu), które z kolei mają przełożenie na programy ochrony środowiska powiatów i gmin.

Planowane projekty inwestycyjne, które podlegają opiniowaniu w Ministerstwie Klimatu (np. na etapie uzgodnień międzyresortowych), także powinny wpisywać się w PEP2030 oraz zawarte w tym dokumencie priorytety, kierunki interwencji i cele szczegółowe.

Priorytety i kierunki interwencji PEP2030 stanowią też podstawę dla konkretnych projektów wdrożeniowych resortowych instytutów badawczych, np. Instytutu Ochrony Środowiska – Państwowego Instytutu Badawczego (jak niżej opisany projekt „*Baza wiedzy o zmianach klimatu i adaptacji do ich skutków oraz kanałów jej upowszechniania w kontekście zwiększenia odporności gospodarki, środowiska i społeczeństwa na zmiany klimatu oraz przeciwdziałania i minimalizowania skutków nadzwyczajnych zagrożeń*”) i Instytutu Ekologii Terenów Uprzemysłowionych (np. udział w niżej opisanym projekcie koordynowanym przez Instytut Ochrony Środowiska – Państwowy Instytut

Badawczy „44MPA – Opracowanie planów adaptacji do zmian klimatu w miastach powyżej 100 tys. mieszkańców”.

Za część spośród tych zadań odpowiada minister właściwy ds. gospodarki wodnej i nadzorowane przez niego instytucje (jak PGW WP). Wiele zadań i działań wpisanych w rozdziale „Działania i zadania PEP2030” (str. 69 PEP2030) będzie finansowanych ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, który jest nadzorowany przez Ministra Klimatu.

W celu wdrożenia założeń PEP 2030, Ministerstwo Klimatu w marcu br. zainauguowało inicjatywę pn. „Miasto z Klimatem”, która ma na celu poprawę jakości życia mieszkańców oraz wsparcie miast w transformacji do miast przyjaznych i neutralnych klimatycznie, w tym w zakresie przeciwdziałania skutkom suszy poprzez rozwój retencji wód opadowych przy wykorzystaniu zielono-niebieskiej infrastruktury. W ramach tej inicjatywy Ministerstwo Klimatu przeprowadziło od marca do czerwca 2020 r. serię warsztatów, których część odbyła się jeszcze w trybie stacjonarnym (w Warszawie w czasie inauguracji „Miasta z Klimatem” oraz w Białymstoku), a następnie on-line (z uwagi na zagrożenie epidemiczne związane z COVID-19). Celem warsztatów było wypracowanie wizji oraz konkretnych rozwiązań (w tym inicjatyw legislacyjnych, mechanizmów finansowych oraz innych wspierających miasta) dla miast przyjaznych i neutralnych klimatycznie. W warsztatach uczestniczyli samorządowcy, eksperci oraz przedstawiciele organizacji pozarządowych i społeczeństwa. Obecnie trwa analiza konkluzji wynikających z ww. warsztatów, która ma na celu między innymi opracowanie i przedłożenie odpowiednich rozwiązań legislacyjnych w obszarach objętych zakresem PEP2030.

Pragnę ponadto poinformować, że Ministerstwo Klimatu bierze udział w pracach Grupy Roboczej do spraw przeciwdziałania skutkom suszy oraz niedoborowi zasobów wodnych, składającej się z właściwych kompetencyjnie resortów oraz instytucji, koordynowanej przez Ministerstwo Środowiska. Nadrzędnym celem Grupy Roboczej jest koordynacja i zapewnienie spójności działań podejmowanych na rzecz przeciwdziałania skutkom suszy jako jednemu z najbardziej dotkliwych zjawisk oddziałujących na społeczeństwo, środowisko i gospodarkę, włączając w to działania o charakterze legislacyjnym. Pragnę wskazać, że obecnie trwają intensywne prace w zakresie przygotowania szczegółowych propozycji legislacyjnych dotyczących zmian w Prawie wodnym, a także zmiany w ustawie o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym w ramach tzw. „specustawy antysuszowej” (projekt ustawy o inwestycjach w zakresie przeciwdziałania skutkom suszy - UD101). Zmiany klimatu i wynikające z nich m.in. intensywność i częstotliwość susz, ale także zmiana rozkładu opadów powodują, że konieczne jest podjęcie skuteczniejszych i efektywniejszych działań związanych ze zrównoważoną gospodarką wodną i adaptacją do zmian klimatu. Proponowane rozwiązania spowodują, że skutki suszy w Polsce będą mniej odczuwalne dla mieszkańców miast oraz wsi. Ustawa wspierać będzie między innymi rozwój tzw. zielono-niebieskiej infrastruktury, systemów retencji z wykorzystaniem rozwiązań opartych na przyrodzie oraz „odbetonowanie” miast. Zaproponowane działania na rzecz zwiększenia retencji poprawią poziom bezpieczeństwa poprzez skuteczniejsze zapobieganie zalaniom i podtopieniom, które wynikają z intensywnych opadów deszczu, a także zapewnią dostępność zretencjonowanej wody w okresach suchych. Przewidziano również zmiany w zakresie zwiększenia ilości wody służącej do nawodnień w rolnictwie i do wykorzystania w gospodarstwach domowych. Nowe przepisy ułatwią również retencję na obszarach Lasów Państwowych. Ułatwienia dotyczyć będą także przekazywania gruntów do zalesień i zwiększania retencji leśnej. Projekt zakłada także uproszczenie procedur, dzięki czemu szybciej będą realizowane inwestycje służące zwiększeniu w Polsce poziomu retencji, który obecnie znacznie odbiega od średniej europejskiej. W dniu 29 czerwca 2020 r. rozpoczęły się prekonsultacje międzyresortowe ww. projektu ustawy.

2. Jakie działania faktyczne podejmuje Ministerstwo Klimatu w celu zapobiegania skutkom anomalii pogodowych takich jak powódzie, czy susze?

Ministerstwo Klimatu od dawna podejmuje działania ukierunkowane na walkę ze zjawiskami ekstremalnymi, będącymi efektem zmian klimatu, w tym z suszą. Działania te prowadzone są dwutorowo – z jednej strony są to działania o charakterze strategicznym i legislacyjnym oraz podnoszące świadomość społeczną, a z drugiej polegające na wsparciu finansowym konkretnych inwestycji i rozwiązań, zmniejszających lub niwelujących negatywny wpływ zmian klimatu, a także poprawiających bezpieczeństwo mieszkańców oraz podmiotów gospodarczych w kontekście zagrożenia suszą i jej skutkami, takich jak zwiększanie poziomu retencji miejskiej z wykorzystaniem zielononiebieskiej infrastruktury, czy też realizacja zrównoważonych systemów gospodarowania wodami opadowymi.

Ministerstwo Klimatu przygotowało również długookresowe dokumenty strategiczne, których skuteczną realizacją oraz podążaniem zgodnie z kierunkami w nich wskazanymi pozwoli przeciwdziałać skutkom suszy. W kontekście pojawiających się coraz częściej zjawisk ekstremalnych bardzo ważne są działania adaptacyjne, które służą zmniejszeniu podatności na zaistniałe lub prognozowane skutki zmian klimatu, w tym zagrożenia związane z wystąpieniem suszy.

Podstawą działań na rzecz adaptacji do zmian klimatu jest konsekwentnie realizowany „Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030” (zwany dalej: „SPA2020”). Głównym celem SPA2020 jest zapewnienie zrównoważonego rozwoju oraz efektywnego funkcjonowania gospodarki i społeczeństwa w warunkach zmieniającego się klimatu. W dokumencie wskazano priorytetowe kierunki działań adaptacyjnych, które należy podjąć do 2020 roku z perspektywą do 2030 roku w najbardziej wrażliwych na zmiany klimatu obszarach, takich jak: gospodarka wodna, rolnictwo, leśnictwo i różnorodność biologiczna, a także tereny zurbanizowane.

W dokumencie uwzględniono i przeanalizowano obecne i oczekiwane zmiany klimatu, w tym scenariusze zmian klimatu dla Polski do roku 2030, które wykazały, że w tym okresie największe zagrożenie dla gospodarki i społeczeństwa będą stanowiły ekstremalne zjawiska pogodowe oraz ich skutki, będące pochodnymi zmian klimatycznych, takie jak susza. Zgodnie ze SPA2020, Polska jest krajem o stosunkowo małych zasobach wodnych, a efektywność ich użytkowania jest niska.

W SPA 2020 wskazano kierunki działań w kontekście łagodzenia zjawiska suszy i są to głównie działania związane ze zwiększaniem lesistości kraju, zwiększaniem retencji zasobów wodnych, w tym małej retencji, a także inwestycje w systemy zrównoważonego gospodarowania wodami opadowymi.

Ponadto, Polityka ekologiczna państwa przewiduje, że działania adaptacyjne będą polegały m.in. na opracowaniu i wdrożeniu dokumentów strategicznych/planistycznych w zakresie gospodarowania wodami, wsparciu opracowania i wdrażania planów adaptacji do zmian klimatu dla obszarów zurbanizowanych, budowie niezbędnej infrastruktury przeciwpowodziowej i obiektów małej retencji, renaturyzacji rzek i ich dolin, renaturyzacji mokradeł oraz realizacji inwestycji mających na celu ochronę wybrzeża, połączonych z renaturyzacją wybranych fragmentów wybrzeża, a także na rozwoju zielonej i niebieskiej infrastruktury na terenach zurbanizowanych. Działania ukierunkowane będą również na zarządzanie wodami opadowymi na obszarach zurbanizowanych poprzez rozwój różnych form retencji, w tym związanej z zielenią, a także poprzez ograniczenie zajmowania gruntów i zasklepiania gleby.

W PEP2030 – w rozdziale „Działania i zadania PEP2030” (str. 69 PEP2030) – zostały zawarte przedmiotowe rodzaje aktywności tych resortów, które są zaangażowane we wdrażanie omawianego dokumentu, także w obszarze gospodarki wodnej (w tym przeciwdziałania powodziom i suszy). Szczegółowy wykaz działań i zadań zawiera ww. tabela w części pn.: „Kierunek interwencji: Zrównoważone gospodarowanie wodami, w tym zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki oraz osiągnięcie dobrego stanu wód”. Działania zadania związane z przeciwdziałaniem powodziom i suszy można też znaleźć w części pn.: „Kierunek interwencji: Adaptacja do zmian klimatu i zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych” (str. 97 PEP2030).

W celu zwiększenia odporności miast na zmiany klimatu, Ministerstwo Klimatu zrealizowało w latach 2017-2019 wspólnie z największymi miastami w Polsce projekt pn. „*Opracowanie planów adaptacji do zmian klimatu w miastach powyżej 100 tys. mieszkańców*” (zwany też dalej: „MPA”) współfinansowany ze środków UE w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko (POiIŚ) 2014-2020. W wyniku realizacji projektu miasta otrzymały dokumenty zawierające diagnozę zagrożeń klimatycznych i dokonały wyboru sektorów, które są najbardziej wrażliwe na czynniki klimatyczne. Każde z 44 miast wskazało sektor gospodarki wodnej jako najbardziej podatny na zagrożenia klimatyczne. Diagnoza zagrożeń oraz analiza ryzyka klimatycznego w poszczególnych miastach partnerskich projektu MPA była podstawą do opracowania i wyboru działań adaptacyjnych, stanowiących zasadniczy element planów. Każdy plan adaptacji zawiera pakiet działań o charakterze inwestycyjnym z zakresu szarej, zielonej i niebieskiej infrastruktury oraz tzw. działań miękkich i informacyjnych, działań zapobiegawczych lub naprawczych z uwzględnieniem powiązań funkcjonalnych istotnych z punktu widzenia adaptacji do zmian klimatu. Ponadto, w MPA określone zostały koszty proponowanych działań adaptacyjnych wraz z potencjalnymi źródłami finansowania dla każdego z miast.

Z MPA wynika, że jednym z podstawowych działań zwiększających odporność miast oraz przystosowujących miasta do prognozowanych zmian klimatu w zakresie gospodarki wodnej, będącej z jednej strony sektorem bardzo wrażliwym na zjawisko suszy, a z drugiej docelowym obszarem działań zapobiegających lub niwelujących to zjawisko, jest budowa zrównoważonych systemów gospodarowania wodami opadowymi, w tym poprzez rozwój zielono-niebieskiej infrastruktury.

Zadaniem ww. systemów z udziałem rozwiązań opartych na przyrodzie jest zatrzymanie oraz spowolnienie odpływu wód deszczowych, a także ich retencjonowanie i lokalne wykorzystanie, co jest działaniem zapobiegającym i przeciwdziałającym suszy. Dzięki zastosowaniu ww. systemów woda deszczowa pozostaje w zlewni, co zwiększa stan jej lokalnych zasobów, oraz może być wykorzystywana na różne cele w okresach bezopadowych. Ponadto, budowa ww. systemów pozwala na ograniczenie skutków oraz zapobieganie powodziom miejskim, podtopieniom i zalaniom.

Pragnę też dodać, że Instytut Ochrony Środowiska – Państwowy Instytut Badawczy realizuje projekt KLIMADA 2.0 pn. „*Baza wiedzy o zmianach klimatu i adaptacji do ich skutków oraz kanałów jej upowszechniania w kontekście zwiększania odporności gospodarki, środowiska i społeczeństwa na zmiany klimatu oraz przeciwdziałania i minimalizowania skutków nadzwyczajnych zagrożeń*”, będący kontynuacją oraz rozwinięciem projektu KLIMADA. W ramach projektu poza realizacją analiz dotyczących metod i narzędzi oceny skutków zjawisk klimatycznych oraz oceną kosztów zjawisk ekstremalnych w oparciu o analizę ryzyka związanego ze zmianami klimatu, a także opracowaniem prognoz zmian klimatu dla Polski, zaplanowano także działania edukacyjne skierowane do odbiorców wszystkich szczebli administracji i mieszkańców kraju.

3. Jakie fundusze Ministerstwo Klimatu planuje przekazać na rzecz walki z kryzysem klimatycznym i w jakich obszarach planuje je wykorzystać?

Działania mające na celu zmniejszenie negatywnych skutków zmian klimatu są finansowane ze środków krajowych z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, a także europejskich i zagranicznych. Planuje się ich finansowanie również ze środków pozyskanych w ramach unijnej perspektywy finansowej 2021-2027. Poszczególne źródła finansowania wymieniono poniżej.

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Działania związane z kwestiami klimatycznymi są realizowane ze środków krajowych, w tym przede wszystkim będących w dyspozycji Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Instytucja ta opracowała m.in. program priorytetowy dla przedsięwzięć realizowanych poza granicami aglomeracji ujętych w Krajowym Programie Oczyszczania Ścieków Komunalnych. Jednocześnie w ramach uruchomionych przez siebie inicjatyw wspiera wdrażanie trzech inwestycji finansowanych w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko m.in. dzięki współfinansowaniu wkładu własnego beneficjentów. Kolejnym programem finansowanym ze środków NFOŚiGW jest program pn. *Adaptacja do zmian klimatu oraz ograniczanie skutków zagrożeń środowiska*. Celem programu jest:

1. Podniesienie poziomu ochrony przed skutkami zmian klimatu i zagrożeń naturalnych (m.in. zgodnie z kierunkami działań zapisanymi w „Strategicznym Planie Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030”) oraz poważnych awarii, usprawnienie usuwania ich skutków oraz wzmocnienie wybranych elementów zarządzania środowiskiem.

2. Upowszechnianie nowoczesnych, efektywnych i skutecznych rozwiązań w miastach, służących poprawie jakości życia mieszkańców oraz poprawiających odporność miast na skutki zmian klimatu poprzez wybór w drodze konkursu najlepszych rozwiązań inwestycyjnych w zakresie zielono-niebieskiej infrastruktury.

W ramach tego programu od 2019 r. prowadzony jest ciągły nabór wniosków (środki w ramach projektów mogą być wydatkowane do końca 2025 r.). Budżet na realizację celu programu wynosi do 553 013 tys. zł, w tym dla bezzwrotnych form dofinansowania – do 103 153 tys. zł. Dofinansowaniu podlegają działania w zakresie adaptacji do zmian klimatu w miastach, w tym m.in. zielono-niebieska infrastruktura, likwidacja powierzchni nieprzepuszczalnych, systemy zagospodarowania wód opadowych i kanalizacja deszczowa, zwiększanie retencji w ekosystemach, a także usuwanie skutków awarii i zagrożeń środowiska wynikających ze zmian klimatu i ich skutków.

Część alokacji w wysokości 10 milionów złotych w ramach omawianej inicjatywy została przeznaczona na konkurs dla miast realizowany w komponencie – *Miasto z Klimatem – zielono-niebieska infrastruktura*, dla którego nabór rozpoczął się w dniu 29 maja br. i potrwa do dnia 14 sierpnia 2020 r, mający na celu wsparcie projektów i działań dotyczących m.in. retencji wody w miastach.

Ministerstwo Klimatu oraz Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w czerwcu 2020 r. ogłosiły priorytetowy program pn.: *Moja woda*, w ramach którego będą udzielane dotacje osobom fizycznym – właścicielom domów jednorodzinnych, na zatrzymanie, retencjonowanie i zagospodarowanie wody deszczowej i roztopowej. Program ten realizowany będzie w latach 2020-2024, przy czym podpisywanie umów o dotacje zaplanowano do 30 czerwca 2024 r., a wydatkowanie środków do końca 2024 r. Program ma na celu ochronę zasobów wody poprzez zwiększenie retencji na terenie posesji przy budynkach jednorodzinnych oraz wykorzystywanie zgromadzonej wody opadowej i roztopowej, w tym dzięki rozwojowi zielono-niebieskiej infrastruktury. Pragnę jednocześnie

poinformować, że przedmiotowy Program cieszy się bardzo dużym zainteresowaniem – od dnia rozpoczęcia naboru wniosków 1 lipca br. do dnia 23 lipca br. w ramach Programu złożono już ponad 10 000 wniosków o dofinansowanie.

Program „*Moja Woda*” pozwoli sfinansować nawet 20 tys. instalacji przydomowej retencji. Szacuje się, że przydomowe inwestycje spowodują zatrzymanie co najmniej 1 mln metrów sześciennych rocznie wody deszczowej w miejscu jej opadu, a więc na prywatnych działkach. To oznacza, że co najmniej milion metrów sześciennych wody odciąży kanalizację deszczową i zmniejszy ryzyko podtopień w wyniku deszczy nawalnych. Jednocześnie wskazana ilość wody opadowej będzie stanowiła bardzo cenny zasób do wykorzystania w okresach suchych. Każdy właściciel domu jednorodzinnego może otrzymać dotację w wysokości do 5 tys. zł, przy czym nie więcej niż 80% kosztów, które zostaną poniesione po 1 czerwca 2020 r.

Całkowita alokacja na program wynosi 100 mln zł. Wsparcie przewidziano na zakup, montaż i uruchomienie instalacji pozwalających na zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych na terenie nieruchomości objętej przedsięwzięciem, w efekcie czego wody te nie będą odprowadzane do kanalizacji deszczowej, rowów odwadniających czy też na tereny sąsiadujące z daną nieruchomością, w tym ulice, place itp. Otrzymane środki będzie można przeznaczyć na zakup oraz montaż przewodów odprowadzających wody opadowe (zebrane z rynien, wpustów do zbiornika nadziemnego, podziemnego, oczka wodnego, instalacji rozsączającej), zbiorników retencyjnych podziemnych lub nadziemnych, budowę oczek wodnych, a także wdrożenie instalacji rozsączających lub innych elementów do nawadniania.

Pośrednio działania związane z przeciwdziałaniem skutkom suszy i powodzi może wspierać również program pn. *Ogólnopolski program finansowania służb ratowniczych*. Część 2: Dofinansowanie zakupu sprzętu wyposażenia jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych, dzięki wyposażeniu jednostek w odpowiedni sprzęt ratowniczy.

Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020

W ramach osi priorytetowej II Ochrona środowiska, w tym adaptacja do zmian klimatu wdrażane jest Działanie 2.1 Adaptacja do zmian klimatu wraz z zabezpieczeniem i zwiększenie odporności na klęski żywiołowe, w szczególności katastrofy naturalne oraz monitoring środowiska. Celem Działania jest zwiększenie ilości retencjonowanej wody oraz poprawa sprawności przeprowadzania rozpoznania i reagowania w sytuacji wystąpienia zagrożeń naturalnych i poważnych awarii.

Wobec potrzeby zapewnienia właściwego planowania strategicznego w gospodarce wodnej, wsparcie jest skierowane również na opracowanie (lub aktualizację) dokumentów strategicznych i planistycznych wymaganych prawem.

W ramach Działania 2.1. preferowane są projekty, w których w jak największym stopniu wykorzystywane będą naturalne metody obniżania ryzyka powodziowego, a także te, w których działania techniczne będą odpowiednio uzasadnione, a zastosowane rozwiązania będą spełniały wymagania środowiskowe. Działania techniczne koncentrowały się będą przede wszystkim na zadaniach przywracających naturalną retencję wód oraz na zabezpieczeniu terenów zurbanizowanych, w sytuacjach, gdy nie ma możliwości zastosowania naturalnych metod ochrony przeciwpowodziowej.

W ramach realizowanych działań preferowane są kompleksowe projekty umożliwiające zatrzymanie i wykorzystywanie wód opadowych w miejscu ich powstawania, poczynając od instalacji zbierania wody po instalacje jej oczyszczania i wykorzystania oraz inne elementy służące zagospodarowaniu wód opadowych.

Wśród wspieranych typów inwestycji występuje m.in.:

- a) wspieranie ponadregionalnych systemów małej retencji;
- b) budowa, przebudowa lub remont urządzeń wodnych przyczyniających się do zmniejszenia skutków powodzi i suszy;
- c) wspieranie systemów gospodarowania wodami na terenach miejskich;
- d) zabezpieczenie brzegów morskich zagrożonych erozją;
- e) przedsięwzięcia skutkujące zapobieganiem, przeciwdziałaniem oraz ograniczeniem skutków zagrożeń;
- f) tworzenie bazy wiedzy i kompetencji w zakresie zmian klimatu i adaptacji do zmian klimatu;
- g) działania informacyjno-edukacyjne w zakresie zmian klimatu i adaptacji do nich.

Przykładem jest działanie 2.1 typ 5 pn. *Systemy gospodarowania wodami opadowymi na terenach miejskich*. Jedną z ważniejszych funkcji takich systemów zrównoważonych jest zatrzymanie, retencjonowanie oraz wykorzystanie wód opadowych w miejscu ich powstawania, w szczególności za pomocą metod naturalnych. Dotychczas w ramach tego typu projektów zostały zakończone 4 nabory wniosków, w wyniku których podpisano 44 umowy o dofinansowanie z beneficjentami (jednostki samorządu terytorialnego, ich związki oraz gminne jednostki organizacyjne) na kwotę ok. 1 miliarda złotych. Aktualnie w toku jest kolejny nabór w tym typie projektów z alokacją wynoszącą 60 milionów złotych, który zakończy się w dniu 28 sierpnia br. W ramach nowej perspektywy finansowej UE po roku 2020 planuje się kontynuowanie wsparcia dla projektów z zakresu zrównoważonego gospodarowania wodami opadowymi, a także wsparcie działań w obszarze zielono-niebieskiej infrastruktury, w jednostkach samorządu terytorialnego.

Na realizację przedsięwzięć w ramach Działania 2.1 przeznaczono łącznie ponad 920 mln euro (ze środków UE), z czego większość środków została już wyczerpana.

Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego 2014-2021

Ministerstwo Klimatu podejmuje działania mające na celu przeciwdziałanie zmianom klimatu również w ramach Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego 2014-2021 (MF EOG 2014-2021, tzw. Fundusze Norweskie), pełniąc funkcję Operatora Programu „Środowisko, Energia i Zmiany Klimatu”. W ramach obecnej III edycji Funduszy Norweskich w Polsce, dla sektora środowisko zostało przeznaczonych niemal 140 mln euro.

Celem Programu jest łagodzenie zmian klimatycznych i zmniejszenie wrażliwości na zmiany klimatu poprzez dofinansowanie projektów w 3 obszarach programowych:

- Środowisko naturalne i ekosystemy,
- Łagodzenie zmian klimatu i adaptacja do ich skutków,
- Energia odnawialna, efektywność energetyczna, bezpieczeństwo wewnętrzne.

W ramach obszaru Łagodzenie zmian klimatu i adaptacja do ich skutków celem realizowanych projektów jest wspieranie działań zarówno w zakresie adaptacji (przystosowania do skutków zmian klimatu), jak również mitygacji (łagodzenia zmian klimatu, tj. redukcji przyczyn globalnego ocieplenia, czyli emisji gazów cieplarnianych). Dodatkowo przedsięwzięcia uzupełnione zostaną o działania edukacyjno-informacyjne, ukierunkowane na zwiększenie świadomości lokalnych społeczności

nt. zmian klimatu. Realizacja Programu w obszarze łagodzenia zmian klimatu i adaptacji do ich skutków przyczyni się między innymi do:

- ograniczenia emisji gazów cieplarnianych na poziomie lokalnym;
- zwiększenia powierzchni terenów zieleni w miastach (parków, zieleńców itp.);
- rozwoju małej retencji w miastach;
- minimalizacji miejskich „wysp ciepła”;
- podniesienia świadomości społecznej w zakresie zmian klimatu i sposobów na wzmocnienie odporności na jego negatywne skutki ze szczególnym uwzględnieniem miast/ szkół.

W pierwszej połowie 2020 r. Ministerstwo Klimatu ogłosiło nabory dla dwóch konkursów tj. *Realizacji inwestycji w zakresie zielono-niebieskiej infrastruktury w miastach* oraz *„Prowadzenia przez szkoły działań podnoszących świadomość na temat łagodzenia zmian klimatu i przystosowania się do ich skutków*. We wrześniu br. planuje się ogłoszenie trzeciego naboru *Wzmocnienie realizacji gospodarki o obiegu zamkniętym*.

Nabór *Realizacja inwestycji w zakresie zielono-niebieskiej infrastruktury w miastach* skierowany jest do jednostek samorządu terytorialnego o liczbie mieszkańców poniżej 90 tys. (oraz ich związków, działających w ich imieniu jednostek organizacyjnych oraz podmiotów świadczących usługi publiczne w ramach realizacji obowiązków własnych takich jednostek samorządu terytorialnego) na łączną kwotę 23 029 413 euro, tj. 99 392 643,57 złotych. Minimalną kwotą dofinansowania projektu jest 500 000 euro tj. 2 157 950,00 zł, z czego poziom dofinansowania wniosków złożonych w naborze wynosi do 85% całkowitych kosztów kwalifikowanych projektu z uwzględnieniem zasad pomocy publicznej. Celem naboru jest wsparcie przedsięwzięć związanych z przystosowywaniem do zmian klimatu oraz ich łagodzeniem (działania adaptacyjne i mitygacyjne), wynikających z planów adaptacji do zmian klimatu, które zostaną uzupełnione o działania edukacyjno-informacyjne. Wnioskodawcy mogą ubiegać się o środki finansowe na działania z zakresu zielonej (związanej z rewitalizacją/zakładaniem systemu zieleni miejskiej oraz ze zwiększeniem powierzchni biologicznie czynnej w mieście) oraz niebieskiej (dotyczącej gospodarowania wodą) infrastruktury związanej ze zwiększeniem odporności na zmiany klimatu oraz zmniejszeniem emisji m.in. z transportu i innych sektorów. Podejmowane działania będą koncentrować się m.in. na rewitalizacji i rozwoju terenów zieleni oraz lepszym zarządzaniu zasobami wodnymi wykorzystując retencję wody, zwiększenie terenów zieleni wpływających na obniżenie temperatury lub zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych oraz transformację w kierunku elektromobilności.

Dla naboru *Prowadzenie przez szkoły działań podnoszących świadomość na temat łagodzenia zmian klimatu i przystosowania się do ich skutków* przeznaczono kwotę 1 575 941 euro, tj. 6 801 603,76 zł. Minimalną kwotą dofinansowania projektu jest 200 000 euro tj. 863 180,00 zł, z czego poziom dofinansowania wniosków złożonych w naborze wynosi do 100% kosztów kwalifikowanych projektu. W ramach naboru realizowane będą projekty przy udziale szkół podstawowych lub ponadpodstawowych. Swoim zakresem obejmować one będą działania inwestycyjne w zakresie zielono-niebieskiej infrastruktury poprzez m.in. budowę zbiorników podziemnych i naziemnych na wodę opadową, tworzenie zielonych podwórek i parków kieszonkowych, jak również wykorzystanie energii słonecznej, wiatrowej do oświetlenia kampusu szkolnego. Projekty uzupełnione będą o działania edukacyjne przyczyniające się do podniesienia świadomości społecznej w zakresie łagodzenia zmian klimatu i adaptacji do ich skutków, poprzez pogłębienie wiedzy uczniów nt. problemów związanych ze zmianami klimatu.

W ramach naboru *Wzmocnienie realizacji gospodarki o obiegu zamkniętym* wzmocniona zostanie realizacja zasady zrównoważonego rozwoju oraz wsparte zostanie funkcjonowanie gospodarki,

społeczeństwa i środowiska w dobie zmian klimatycznych poprzez realizację przedsięwzięć mających na celu wydłużenie cyklu życia produktów oraz promocję gospodarki o obiegu zamkniętym. Zakres przedmiotowy projektów wpisuje się w działania wynikające z dokumentu przyjętego przez Radę Ministrów w dniu 10 września 2019 r. pn. „Mapa drogowa transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym”. Proponowane przedsięwzięcia mogą dotyczyć m.in. zrównoważonej produkcji przemysłowej, zrównoważonej konsumpcji oraz biogospodarki. Kwota przeznaczona na nabór to 3 mln euro tj. 13 136 400 zł, z czego minimalną kwotą dofinansowania projektu jest 300 000 euro tj. 1 313 640 zł (poziom dofinansowania wniosków złożonych w naborze wynosi do 85% kosztów kwalifikowanych projektu).

Ponadto w ramach obszaru programowego *Łagodzenie zmian klimatu i adaptacja do ich skutków* realizowany będzie przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska wraz z partnerem – Norweskim Instytutem Badań Powietrza projekt predefiniowany pod nazwą *Wzmocnienie oceny depozycji atmosferycznej w Polsce w oparciu o doświadczenia norweskie*. Zaplanowany termin realizacji projektu to lata 2021-2022. Jego głównym celem jest zwiększenie wiedzy na temat szkodliwych substancji, które wraz z opadami atmosferycznymi przenikają do ziemi i mogą mieć wpływ na zmiany klimatu i niszczenie ekosystemów. Całkowity koszt projektu to 2 mln euro, tj. 8 663 800 złotych, z czego poziom dofinansowania w ramach MF EOG 2014-2021 wynosić będzie 85%.

Perspektywa finansowa UE 2021-2027

Odnosząc się do kwestii przyszłej perspektywy finansowej chciałbym wyjaśnić, że zamiarem Ministerstwa Klimatu jest, by działania na rzecz adaptacji do zmian klimatu stanowiły znaczącą część przedsięwzięć dofinansowanych ze środków UE, co wpisuje się także w założenia KE przedstawione w projekcie pakietu rozporządzeń na nową perspektywę finansową (koncentracja tematyczna na celach klimatycznych, „mainstreaming klimatyczny”) Ministerstwo Klimatu prowadzi obecnie dialog z interesariuszami oraz pozostałymi ministerstwami w celu opracowania optymalnego zakresu projektów, które wspierałyby przedsięwzięcia na rzecz walki z suszą oraz powodzią. W tym kontekście planowane jest dalsze wspieranie m.in. gospodarki wodnej, retencji wód, działań inwestycyjnych określonych w miejskich planach adaptacji w zakresie zrównoważonych systemów gospodarowania wodami opadowymi i/lub budowy i rozwoju systemu zielonej i niebieskiej infrastruktury. Proces przygotowania odpowiedniego programu operacyjnego koordynuje Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, które bierze również udział w negocjacjach z Komisją Europejską.

Z wyrazami szacunku,

Z up. Ministra

Adam Guibourgé-Czetwertyński

Podsekretarz Stanu

Ministerstwo Klimatu

/ – podpisany cyfrowo/

Do wiadomości:

Departament Spraw Parlamentarnych w KPRM